

Finska Läkaresällskapet år 2016

MARIANNE GRIPENBERG-GAHMBERG OCH TOM PETERSSON

När Finska Läkaresällskapet bildades 1835 fanns det ett sextiotal läkare i hela landet. Landets huvudstad hade cirka 12 000 invånare och gatubelysningen i städerna sköttes i allmänhet genom medhavda handlyktor. Belysningen inomhus bestod i huvudsak av talgljus. Någon ångbåtstrafik till utlandet fanns inte och under vintersäsongen kunde inte ens segelfartygen vara i trafik. Transporterna till lands inklusive postgången sköttes av kärror på landsvägarna.

SKRIBENTEN

Marianne Gripenberg-Gahmberg är specialist i inre medicin och reumatologi, docent i inre medicin och pensionerad sjukvårdsområdesdirektör. Hon var ordförande för Finska Läkaresällskapet 2014–2015.

Tom Pettersson är specialist i inre medicin och reumatologi samt hedersprofessor. Tom Pettersson verkar som klinisk lärare vid Helsingfors universitet och specialistläkare vid HUCS. Han är ordförande för Finska Läkaresällskapet sedan början av 2016.

Kontrasten till dagens bil-, tåg- och flygburna internetuppkopplade värld är enorm. Följaktligen har vissa av Sällskapets ursprungliga uppgifter definitivt blivit föråldrade, medan andra uppgifter fortfarande består. När Sällskapet var ungt bestod den vetenskapliga aktiviteten av att bland annat förse landsortsläkarna med medicinsk litteratur. Idag är Sällskapets viktigaste uppgift för att befrämja den vetenskapliga utvecklingen att bevilja stipendier och anslag för vetenskapligt arbete. Men nu som då behövs möjligheter att kunna träffas och diskutera medicinska ämnen och samtidigt främja kollegialiteten.

Från 1835 till 1900-talet

De äldsta vetenskapliga samfundet i Sverige grundades under förra hälften av 1700-talet. Svenska Läkaresällskapet stiftades 1808. Då Finland skildes från Sverige 1809 fanns det ingen vetenskaplig förening i landet. Medicine studerande vid Kejsrerliga Akademien i Åbo bildade 1820 en förening, Medicinska Sällskapet, till vars viktigaste uppgift hörde att upprätthålla ett bibliotek. Föreningen sammankom varannan vecka för att ta del av

de skrifter medlemmarna författat samt hålla ”disputatoriska övningar på svenska”. Tyvärr förstördes sällskapets arkiv och största delen av biblioteket vid branden i Åbo 1827 samtidigt som verksamheten avstannade.

Efter att Akademien flyttats till Helsingfors och invigts som Kejsrerliga Alexanders universitetet i Finland (senare Helsingfors universitet) väcktes 1832 tanken på att återuppliva Medicinska Sällskapet. Det behövdes en driftig person, nämligen chefen för Medicinalverket professorn i kirurgi och barnförelösningkonst Carl Daniel von Haartman, för att sammankalla huvudstadens alla läkare till det som skulle bli Finska Läkaresällskapets första möte den 11 oktober 1835.

Föreningen hade under sina drygt tio första år inga formella stadgar, men hösten 1848 ansågs ett klart behov av sådana föreliggande, och de första stadgarna för Finska Läkaresällskapet antogs den 16 december samma år. Enligt dessa är Finska Läkaresällskapets ändamål att ”såsom en litterär Förening emellan landets Läkare och Naturforskare bidra till de medicinska Vetenskapernas utbildning och flor inom fosterlandet”. Samtliga legitimerade läkare i Finland hörde till Sällskapet och årsavgiften skulle främst användas för köp av böcker och tidskrifter samt till tryckning av de arbeten Sällskapet gav ut. Försåvitt tillgångarna medgav skulle Handlingarna ges ut två gånger om året som ett midsommarhäfte och ett julhäfte.

Medlemmarna i Medicinska Sällskapet var huvudsakligen studerande, medan Finska Läkaresällskapet länge antog enbart legitimerade läkare som ledamöter. På 1840-talet invaldes också apotekare, naturvetenskapsmän och i Finland verksamma ryska militärläkare till medlemmar. Sällskapet fick sin första kvinnliga ledamot, Rosina Heikel, år 1884 och följande år hade Sällskapet 187 medlemmar. Det dröjde ända till 1938 innan en stadge-

---

ändring gjorde det möjligt också för medicine kandidater att antas som medlemmar.

Under senare hälften av 1800-talet utvecklades såväl den medicinska undervisningen som själva sjukvården i Finland samtidigt som stora framsteg gjordes internationellt inom den medicinska vetenskapen. Perioden var också en blomstringstid för Sällskapet, som både fungerade som en vetenskaplig förening och en förening som tog sig an övriga för läkarkåren centrala spörsmål. *Suomalainen Lääkäri-seura Duodecim* bildades 1881 och språkliga schismer ledde till att Finska Läkaresällskapet 1916 upphörde att representera hela läkarkåren samtidigt som Finlands Läkarförbund, grundat på Sällskapets allmänna möte 1909, övertog läkarkårens intressebevakning.

Utvecklingen under 1900-talet

I början av 1900-talet inleddes en period av omvälvningar som skulle komma att förändra Sällskapets ställning och betydelse. Sällskapet förlorade successivt sin ställning som ett samfund gemensamt för alla Finlands läkare. Efter massutträden av finsksinnade medlemmar åren 1916 och 1925 har Sällskapets medlemskår i huvudsak kommit att omfatta endast de svensktalande läkarna i landet.

Under 1900-talets fyra första decennier berördes Sällskapet sålunda kraftigt av de språkliga schismerna i landet. Situationen tillspetsades på 1930-talet av regeringens planer på en långtgående förfinskning av Helsingfors universitet, vilket skulle drabba inte minst den medicinska fakulteten. Sällskapets aktion för att förhindra att endast två rörliga professurer skulle tjäna den svenska läkarutbildningen fann inget gehör, men i efterkrigstidens gynnsammare språkklimate reglerades språkförhållandena så att det vid medicinska fakulteten inrättades fem svenskspråkiga professurer. Tack vare den stora expansionen inom universitetsväsendet under den senare hälften av 1900-talet tillkom enstaka nya svenskspråkiga professurer, och inom många centrala undervisningsområden inrättades yngre lärartjänster för den svenska läkarutbildningen. Dagens kärva allmänna språkklimate har lyckligtvis inte färgat av sig på svenskans ställning vid Helsingfors universitet eller dess medicinska fakultet, inte heller på det goda samarbetet läkarföreningarna emellan.

Största delen av 1900-talet ser Sällskapets kontakter med utlandet och speciellt med de övriga nordiska länderna ut att ha varit

mycket livliga. Detta framgår tydligt av raden av inbjudna föreläsare och av Sällskapets förteckning över utländska medlemmar och hedersmedlemmar. Efter 1980-talet förefaller kontakterna att ha tunnats ut och listan på nya utländska medlemmar att ha glesnat betydligt. De internationella kontakterna har förvisso tagits över av specialistföreningarna, men frågan om Sällskapets roll i det nordiska och det övriga internationella samarbetet kunde ändå vara väl värd att begrundas.

Sällskapet och dess verksamhet påverkades i hög grad av 1900-talets enorma medicinska landvinningar och den tilltagande specialiseringen och differentieringen inom medicinen. Kring sekelskiftet 1800–1900 firade bakteriologin och antiseptiken sina stora triumfer och framstegen inom patologi, fysiologi och kemi samt upptäckten av röntgenstrålarna ledde till genombrott i diagnostiken. De stora epidemiska sjukdomarna kunde bekämpas tack vare antibiotika och bättre sociala och hygieniska förhållanden. Så småningom fick socialmedicinen och det förebyggande hälsovårdsarbetet en mer framträdande roll. Under 1900-talets senare hälft och därefter har den molekylära medicinen och de nya bilddiagnostiska metoderna revolutionerat medicinen. Parallellt med framstegen inom medicinen har nya föreningar startats, i de flesta fall för att man har velat utveckla ett specifikt medicinskt delområde och sörja för rekrytering samt fortbildning av specialister. Hela detta uppsving har resulterat i en allt mer differentierad medicinsk verklighet, som ställer stora krav på faktorer som läkaridentitet och sammanhållning inom yrkeskåren. Föreningar som Finska Läkaresällskapet har inte möjlighet att och bör inte konkurrera med specialistföreningarna men hittar sin nisch just genom att stödja sig på sin allmänbildande funktion och på sin betydelse som sammanhållande element över specialitetsgränserna.

En av de stora förändringarna inom läkarkåren på 1900-talet var att andelen kvinnor gradvis ökade. Under slutet av 1800-talet och början av 1900-talet tog de första kvinnorna säte i den akademiska världen. År 1900 var andelen kvinnor bland samtliga 373 läkare 1 procent. De utmaningar de kvinnliga pionjerna inom medicinen ställdes inför belystes i samband med Sällskapets 175-årsjubileum 2010 när specialutställningen "Kjolarna till trots – Finlands första kvinnliga läkare" arrangerades på Helsingfors universitetsmuseum. År 2004 fanns det lika många kvinnliga som manliga läkare och idag är andelen

Bild 1. Finska Läkaresällskapets styrelse 2016: Tom Pettersson (ordförande), Ulla Wiklund (sekreterare), Lena Thorn (medlem), Taisto Sarkola (medlem), Monika Carpelan-Holmström (medlem), Björn Eklund (skattmästare) och Caj Haglund (vice ordförande). Lauri Elonen (klubbmästare) saknas på bilden. Foto: Gerd Haglund.

kvinnliga läkare 55 procent, i de yngre åldersgrupperna dessutom betydligt större. För närvarande är nästan 70 procent av alla medicine studerande kvinnor. Läkarkåren i Finland är därmed en av de mest kvinnodominerade i världen. Trots kvinnornas frammarsch har Sällskapet under sin drygt 180 år långa historia inte haft fler än tre kvinnor som ordförande.

Sällskapets 175-årsjubileum firades under högtidliga akademiska former med historik, festsymposium, minnesmedalj och solenn akt. I historiken, som bjuder på en utförlig beskrivning av Sällskapets verksamhet, vilar tyngdpunkten på tiden efter 150-årsjubileet 1985. Festsymposiet avhölls på Biomedicum i Helsingfors med både utländska och inhemska välnommerade forskare som föredrags-hållare. Till jubileet präglades en medalj med devisen "Tid och framsteg". Den solenna akten ägde rum i Helsingfors universitets solennitetssal med tal av Sällskapets ordförande och vetenskapligt föredrag av mottagaren av J. W. Runebergs pris. Efter avslutad solenn akt tågade festpubliken till restaurang Pörssi där banketten hölls.

Finska Läkaresällskapet idag

De stadgar som gäller i dag för Finska Läkaresällskapet antogs 160 år efter de första stadgarna. Enligt stadgarna är Sällskapet en "vetenskaplig förening, vars syfte är att bidra till att utveckla den medicinska vetenskapen samt hälso- och sjukvården, att främja läkarnas fortbildning, att understödja svenskspråkig och internationell medicinsk publikationsverksamhet, att utveckla det svenska medicinska språket, att upprätthålla nationellt och internationellt samarbete på medicinens område samt att främja kamratskap och kollegialitet mellan Sällskapets medlemmar". Sällskapets verksamhet leds av en styrelse som består av ordförande, vice ordförande, sekreterare, skattmästare och fyra medlemmar (Bild 1). Den högsta beslutanderätten i Sällskapets angelägenheter tillkommer Sällskapets möte.

Inköpet av Villa Aikala

På 1900-talet hölls Sällskapets möten vanligen i Vetenskapliga samfundens hus, först på Kaserngatan och senare i Ständerhuset. Tanken på ett eget hus väcktes redan 1886,

Bild 2. Villa Aikala (Villan) och Annexet. Foto: Cata Portin.

men kunde inte fullföljas förrän drygt 100 år senare. Den första stora förändringen skedde 1987 då en lägenhet på Norra Kajen 10 köptes. Här fanns kansli och bibliotek, möteslokaler och forskarbostäder. Detta var en stor förbättring, men inte optimalt med tanke på Sällskapets verksamhet – i synnerhet som den medicinska verksamheten i Helsingfors efter detta kom att koncentreras till Mejlans. Med tanke på återväxten uppkom i mitten av 1990-talet tanken på att hitta lokaliteter där Finska Läkaresällskapet och Medicinarklubben Thorax kunde verka vägg i vägg. Efter att vissa andra alternativ förkastats besåg styrelsen en vacker sommardag 1997 en fastighet på Johannesbergsvägen 8 i Mejlans – och i augusti 1997 beslutade styrelsen att förvärva Villa Aikala, som bestod av en villa byggd i början av 1900-talet, en förfallen gårdsbyggnad och en likaså förfallen bastu, allt på arrendemark och skyddat av Museiverket. Tanken var att gårdsbyggnaden skulle byggas om till en föreläsningssal samt till lokaler för Thorax. Byggnaden visade sig vara i ännu sämre skick än man trott, vilket ledde till diverse kontroverser med Museiverket då ”saneringen” expanderade till ett nybygge. Nybygget döptes till Annexet och sedan början av 2000 har Sällskapet haft en egen föreläsningssal där, som också kan användas som större festlokal.

Thorax huserar i resten av Annexet. Kansliet, biblioteket, representationslokaler och forskarbostäder finns i själva Villan (Bild 2). Kanslisekreteraren har med stor sakkunskap och hängivenhet svarat för kontinuiteten på kansliet och i hög grad varit med om att forma den goda andan på Sällskapet.

Införskaffandet av Villa Aikala var ett stort och modigt åtagande för Sällskapet och det har otvivelaktigt betytt enormt mycket för verksamheten. Den viktigaste uppgiften för en vetenskaplig förening är knappast att vara ägare till en vacker fastighet med en stor trädgård, men det skadar inte att en sådan förening har ett ”hem” där både vetenskapliga evenemang och begivenheter av mera social natur kan ordnas.

Stipendier, fonderna

Finska Läkaresällskapet har under årens lopp fått ta emot många större och mindre donationer för att kunna främja den medicinska vetenskapen och lindra sjukdom och nöd. Också de senaste decennierna har betydande belopp donerats eller testamenterats till Sällskapet, vanligen med syftet att stödja forskning inom något specifikt medicinskt område. Pris- och stipendienämndens medlemmar gör varje år en betydande insats för att bland de många sökande sälla fram de yngre och äldre forskare

Bild 3. Månadsmöte med vetenskapligt program i Annexet. Foto: Sebastian Nastamo.

vars projekt är värda att stödja. På senare år har de så kallade doktorandstipendierna rönt stor popularitet. De söks av doktorandens handledare, som måste vara medlem av Sällskapet, och de har stor betydelse för den akademiska återväxten.

En värdefull roll spelar "Verksamhetsfonden" som instiftades 1989 och vars ändamål är att direkt stödja Sällskapets verksamhet. Nya priser har rätt nyligen tillkommit, bland dem Svante Stenmans pris till en medlem som har främjat svenskspråkig medicinsk undervisning eller publikationsverksamhet och ett pris som utdelas till en yngre medlem som särskilt intresserat sig för Sällskapets verksamhet. Finska Läkaresällskapet har säte och stämma i nämnderna för utdelning av Matti Äyräpää-priset, ReijoWaara-priset och Pohjolapriset och Duodecim är representerat i den prisnämnd som föreslår mottagare av Sällskapets stora pris för vetenskaplig verksamhet, det vill säga J.W. Runebergs pris.

Fastigheten på Johannesbergsvägen förvärvades i en tid av ekonomisk högkonjunktur. Köpet och saneringen av Villa Aikala inkräktade därför inte på fondernas avkastning. Sällskapet har sålunda de senaste åren kontinuerligt, trots finanskris och ekonomisk recession, årligen kunnat dela ut drygt en

miljon euro i pris och stipendier. En väsentlig andel i att situationen är gynnsam kan tillskrivas det ekonomiska rådet med sina externa konsulter, som har ställt sin expertis till Sällskapets förfogande. Av betydelse är också de resestipendier som styrelsen kan bevilja medlemmar som har en presentation på något vetenskapligt möte. Den solida ekonomin utgör också grunden till att Sällskapet kan ge ut sina Handlingar i obruten följd den medicinska fortbildningen och det svenska medicinska språket till fromma.

Undervisning och utbildning

Sedan sin tillkomst har Finska Läkaresällskapet värnat om utbildningsfrågor och Sällskapet är fortfarande en central aktör inom fortbildningen av läkare. De facto står Sällskapet för nästan all medicinsk fortbildning på svenska i huvudstadsregionen. Efter nedläggningen av de svenska universitets-klinikerna på 1990-talet har Sällskapets betydelse för utbildning på svenska rentav ökat. Enligt medlemmarnas önskemål har det vetenskapliga programmet på månadsmötena huvudsakligen behandlat kliniska frågor, mera sällan grundvetenskapliga ämnen. Strävan har varit att ta upp teman som intresserar medlemmarna över specialitetsgränserna och

Bild 4. Programkommittén i arbete 2016. Foto: Sebastian Nastamo.

därigenom tillhandahålla medicinsk allmänbildning. Uppgiften är inte lätt i en tid av allt mer långt gående specialisering men avsikten har uttryckligen varit att inte konkurrera med specialistföreningarna i fråga om teman och innehåll. Frågan om Sällskapet kunde få samordnande uppgifter för medicinsk fortbildning på svenska i olika delar av Svenskfinland har diskuterats under tidigare år och kunde vara värd ny begrundan.

Teman som också fått plats på Sällskapets månadsmöten är medicinsk undervisning och aktuell hälsovårdspolitik samt det svenska språket i medicinen. De årliga mötena tillsammans med Odontologiska Samfundet har utöver sin sociala funktion bidragit till det mångdisciplinära inslaget inom Sällskapets verksamhet. På månadsmötena, särskilt på de som hålls tillsammans med Medicinarklubben Thorax, har unga forskare erbjudits möjlighet att presentera sina rön.

De senaste åren har månadsmötena varit välbesökta, vilket är ett bevis på att de fyller en funktion (Bild 3). Teman som våren 2016 lockat upp till 60–70 medlemmar till månadsmötena har varit "Läkare i flygplan" och "Depression hos yngre". Programkommittén har med sitt stora kontaktnät och med fingret på tidens puls kontinuerligt lyckas skapa

mångsidiga och intresseväckande program. Detta är värd en stor eloge (Bild 4).

Ett nyare inslag är den årliga fortbildningsdagen, som är en ambitiös satsning. Målgruppen är framför allt längre hunna medicine kandidater och nyligen graduerade. Teman som behandlats de senaste åren är bland annat akut buk, bilddiagnostik och akuta inre medicinska problem. Ett erkännande bör ges de kolleger som frivilligt har ställt upp som lärare på fortbildningsdagen.

Sällskapet är tillsammans med Duodecim och Finlands Läkarförbund officiell arrangör av de årliga Läkardagarna och har stått för ett svenskspråkigt eller tvåspråkigt program som har vänt sig till både medicine kandidater och graduerade. År 2016 var temat "akutmedicin" och år 2017 står "den lömska buken" på programmet. På Läkardagarna har Sällskapet en synlig plats på det så kallade Läkartorget. Sällskapet är en av de stiftande medlemmarna av Pro Medico, tidigare Rådet för utvärdering av läkares kontinuerliga kompetensutveckling, som är en förening som på webbadressen www.taitoni.fi gör det möjligt för läkare att skapa och uppdatera sin utbildningsportfölj och bevaka sin professionella utveckling.

Som en samarbetsform med Duodecim stöder Sällskapet översättning av texter inom

---

projektet God medicinsk praxis (Käypä hoito). Texterna riktar sig såväl till läkare som till allmänheten. Översättningarna har utförts av några av Sällskapets medlemmar som på detta sätt har bidragit till att upprätthålla och utveckla den svenska medicinska terminologin i vårt land.

I Finska Läkaresällskapet har den svenska studielinjen i medicin vid Helsingfors universitet en av sina främsta gynnare. Inte så att Sällskapet aktivt skulle bidra till undervisningen eller ekonomiskt stödja den men som en värdefull resurs och bakgrundsfaktor. Under studielinjens hela existens har Sällskapet varit ett forum för diskussion och idéskapande. Den nära kontakten mellan universitetet och Sällskapet har bekräftats av att det i Sällskapets styrelse sitter personer som är anställda vid universitetet eller anknutna till universitetet som docenter. En garant för det goda samarbetet med studenterna är praxisen att Thorax ordförande deltar i styrelsearbetet. Studielinjen och Sällskapet förenas i sin strävan att värna om och utveckla det svenska språket i medicinen och den svenska medicinska terminologin. Samarbetet befäster ytterligare den nära kontakt som allt sedan Sällskapets bildades har funnits mellan Sällskapet och Helsingfors universitet.

Kollegialitet

En av Sällskapets viktigaste uppgifter är att befrämja kollegialitet, det vill säga kamratskap, gemenskap och sammanhållning medlemmarna emellan. Sällskapet möjliggör i högsta grad kontakter över generationsgränserna och specialitetsgränserna. Månadsmötena är relativt flitigt besökta och bland besökarna märks inte enbart läkare i förvärvslivet utan också medicine kandidater och aktiva pensionärer. En faktor som bidrar till kollegialiteten är att den vetenskapliga diskussionen på Sällskapets möten förs oberoende av de akademiska hierarkierna. En faktor som i hög grad bidragit till att avståndet mellan ung och gammal har minskat är att Sällskapet och Thorax bor vägg i vägg i Mejlans villaområde. Att medicine kandidater sedan 1938 har kunnat bli medlemmar av Sällskapet har givetvis haft en fördelaktig effekt på åldersstrukturen inom Sällskapet. Existensen av en svensk studielinje garanterar dessutom en kontinuerlig tillströmning av nya medlemmar.

De senaste åren har klubbkvällarna varit ett populärt inslag. Där kan inbjudna föredragshållare behandla frågor som nära ansluter sig till medicinen eller medlemmarna

hålla föredrag om sina specialintressen. Så har Sällskapet i år fått vara med om resor i fjärlarnas värld och i fjol beundrade vi högklassiga fotografier från Antarktis. På satsar efter månadsmöten och klubbkvällar och på trädgårdsfester, kräftskivor och utflykter har medlemmarna möjlighet att utanför mötesförhandlingarna träffas under informella och otvungna former. Det kan inte nog framhållas att goda kontakter kollegerna emellan gynnar konsultationsmöjligheterna i arbetet och i sista hand kommer patienterna till godo.

Engagemanget kring etiska frågor förenar Sällskapet, Finlands Läkarförbund och Duodecim. Sällskapet är representerat i läkarorganisationernas forum för etiska frågor och Läkarförbundets kvalitetsråd. Tack vare sitt engagemang i etiska frågor kan Sällskapet bidra konstruktivt till den pågående diskussionen om kollegialitet och andra för läkarkåren aktuella etiska frågor. Sällskapets mångsidiga medverkan i ett flertal externa och interna kommittéer och organ ger medlemmarna möjlighet att delta på många olika plan i den medicinska världen.

Svenskan i medicinen

Finska Läkaresällskapet är numera ett av de få fora i landet där vetenskaplig medicinsk svenska används. För närvarande finns det inget annat organ i landet som ansvarar för att det medicinska svenska språket bevaras och utvecklas. I och med avvecklingen av det svenska universitetsklinikerna på 1990-talet har Sällskapet fått större betydelse för att bevara och utveckla det svenska språket i medicinen. Uppgiften är inte lätt i en tid då engelskan dominerar som vetenskapens språk och finskan och engelskan är totalt dominerande på vetenskapliga möten i huvudstadsregionen. Genom att ge ut Handlingarna bidrar Sällskapet väsentligt till att bevara och utveckla svenskan i medicinen. Handlingarna har under en lång följd av år koncentrerat sig på att publicera översiktsartiklar av hög kvalitet och därigenom i hög grad bidragit till att Sällskapet har kunnat fullgöra sin uppgift inom den medicinska fortbildningen.

För en modern och levande medicinsk svenska är kontakterna med Sverige ovärderliga. Sedan ungefär tjugo år tillbaka har Sällskapet en representant i Svenska Läkaresällskapets kommitté för medicinsk språkvård och därmed direkt kontakt med den aktuella diskussionen om det svenska medicinska fackspråket i tal och skrift.

Som ett led i att förebygga en språklig domänförlust togs i början av 2000-talet initiativet att starta en inofficiell språkgrupp, medicinska språkgruppen, som har utvecklats till ett samarbetsforum för Sällskapet, Yrkes-högskolan Arcada och Institutet för de inhemska språken. Under de allra senaste åren har en aktiv diskussion förts om att utvidga verksamheten och göra den mer officiell.

Framtiden

Finska Läkaresällskapets ställning och betydelse har oundvikligen förändrats under de 180 år Sällskapet funnits till. Föreningen representerar inte längre hela läkarkåren i Finland. Även om tanken att Sällskapet skulle återknyta sina tidigare livliga förbindelser med landsorten ständigt har varit levande, har Sällskapets verksamhet de senaste decennierna i huvudsak kommit att begränsa sig till huvudstadsregionen. En spirande kontakt med Åbo Läkarförening ger hopp om ett bredare kontaktnät i Svenskfinland. Trots de stora förändringarna i Sällskapets ställning under 1900-talet har Sällskapet bevarat sin karaktär av en förening som verkar för landets gemensamma intressen och som är öppen för varje finländsk läkare som önskar bli medlem.

År 1937 fölls vid ett av Sällskapets möten följande yttrande: "Om ett vetenskapligt sällskap kommer därhän att en väsentlig del av tiden vid dess möten upptas av andra angelägenheter än vetenskaplig diskussion, så är detta ett betänkligt symptom på senilitet hos sällskapet, en företeelse som orsakat mera än ett sällskaps död".

Man kan med fog fråga sig vad en allmän vetenskaplig förening ska göra i dag då den vetenskapliga frontlinjen blir allt smalare och mer specialiserad och då det inte behövs något medicinskt sällskap för att sprida information. Svaret ligger kanske just i denna paradox. Då de senaste vetenskapliga rönen i egentlig mening bara intresserar dem som ägnar sig åt respektive område, behövs det föreläsningar

som ger allmänbildning. Det kan inte skada om dessa tillställningar samtidigt erbjuder möjligheter till social samvaro, vilket i sin tur främjar kollegialiteten.

Många av Sällskapets ursprungliga uppgifter kvarstår. Finska Läkaresällskapet är idag en aktiv aktör inom fortbildningen för läkare och värnar om och är med om att utveckla det svenska språket i medicinen, vilket knappast någon annan i landet gör. En av Sällskapets mest angelägna uppgifter är att dela ut forskningsbidrag och på detta sätt främja den akademiska återväxten. Denna uppgift har blivit allt viktigare i en tid när ledande politiker i landets regering tyvärr har en njugg inställning till vetenskaplig verksamhet och universiteten har drabbats av nedskärningar.

I dagsläget är Finska Läkaresällskapet en livaktig förening, som engagerar sina medlemmar i allt från vetenskap och etik till kollegialitet och med förtröstan kan se framtiden an.

Marianne Gripenberg-Gahmberg
marianne.gripenberg@iki.fi

Tom Pettersson
tom.pettersson@hus.fi

Litteratur

- von Bonsdorff B: Finska Läkaresällskapet 125 år. Historik 1935–1960. Fin Läkaresällsk Handl band 104, nr 2, 1960.
- Edgren J: Finska Läkaresällskapet – 175 år 1835–2010. Otavas Tryckeri Kb, Keuru 2010.
- Krogius A: Finska Läkaresällskapets historia 1835–1935. Mercators Tryckeri Ab, Helsingfors 1935.
- Oker-Blom N: Finska Läkaresällskapet 1835–1985. Ky Printaco Kb, Helsingfors 1985.